

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ ЗНАТНИЯТ КЛИЕНТ

Превод от английски: Милена Трандева, —

chitanka.info

— Вече никому няма да навреди — отвърна Шерлок Холмс на подновената ми молба да позволи да опиша настоящия случай.

През годините десетки пъти го бях увещавал и ето че най-после получих съгласието му да разкажа за този — в известен смисъл върховен — момент от кариерата на моя приятел.

И двамата с Холмс обичахме да посещаваме турската баня. Тъкмо в приятните мигове на отмора сред изпаренията в стаята за съхнене той се отпускаше и ставаше по-разговорлив. В банята на булевард „Нортъмбърланд“ на втория етаж в най-усамотения ъгъл има две кушетки, разположени една до друга. Точно там лежахме с него на 3 септември 1902 г., в началото на историята, за която сега ще разкажа. Бях го попитал има ли нещо ново, и в отговор дългата му тънка жилава ръка бързо отметна чаршафа, в който бе увит, и се стрелна към вътрешния джоб на окаченото до него палто. Измъкна от там плик с писмо и ми го подаде:

— Може да е от някой превзет самолюбив глупак, но пък може и да е въпрос на живот и смърт — каза той. — Засега не знам нищо повече от онова, което пише тук.

Бележката беше с клеймо от Карлтън клуб и дата от предната вечер. Ето какво прочетох:

Сър Джеймс Деймъри изказва почитанията си на господин Шерлок Холмс и се надява да го посети утре в 4,30 ч. Сър Джеймс се осмелява да твърди, че проблемът, за който би искал да се посъветва с господин Холмс, е особено важен и изключително деликатен. Затова вярва, че господин Холмс ще бъде така любезен да се съгласи на исканата среща и предварително ще потвърди уговорката на телефоните на Карлтън клуб.

— Едва ли е нужно да уточнявам, Уотсън, че вече дадох съгласието си за среща — каза Холмс, когато му върнах бележката. — Знаеш ли нещо за този Деймъри?

— Само това, че името му е добре известно във висшето общество.

— Е, аз пък мога да ти кажа още нещо. Прочут е със способността си да решава онези деликатни проблеми, които в никакъв случай не бива да стигат до ушите на пресата. Сигурно си спомняш преговорите му със сър Джордж Луис по делото „Хамърфорд Уил“. Деймъри е световна личност с естествен дипломатически усет. Затова съм длъжен да вярвам, че бележката не е фалшива и че той наистина има нужда от нашата помощ...

— „Нашата“?

— Да, ако бъдеш така добър...

— За мен е чест!

— Тогава — знаеш уговорката. Четири и половина. А дотогава, да не мислим за това.

По това време живеех в мое жилище на улица „Кралица Ан“, но пристигнах на улица „Бейкър“ доста преди уречения час. Полковник сър Джеймс Деймъри се появи точно на секундата. Едва ли е нужно да го описвам, мнозина сигурно помнят едрата изсечена фигура на тази почтена личност, широкото гладко избръснато лице и преди всичко приятния топъл глас. От сивите му ирландски очи струеше откровеност, а върху гъвкавите му устни играеше добродушна усмивка. Изящната му шапка, черният редингот, както и всеки детайл по него — от перлената игла на коприненото шалче до бледолилавите гети над лъснатите обувки — потвърждаваха педантизма в облеклото му, с който бе така известен. Високопоставеният властен аристократ изпълни с присъствието си малката стая.

— Разбира се, очаквах да видя и доктор Уотсън — отбеляза той с любезен поклон. — Съдействието му може да се окаже много необходимо, защото в този случай, господин Холмс, имаме работа с мъж, за когото са дълбоко присъщи насилието и жестокостта, който не се спира пред нищо. Мога да кажа, че в цяла Европа няма по-опасен човек от него.

— Имал съм няколко противници, които бяха наричани със същите ласкателни думи — отвърна усмихнат Холмс. — Пушите ли? Не? Тогава моля да ме извините, че ще запаля лулата си. Ако вашият човек е по-опасен от покойния професор Мориарти или от все още живия полковник Себастиан Моран, значи си заслужава да се срещнем. Може ли да узная името му?

— Чували ли сте за барон Грюнер?

— Имате предвид австрийския убиец?

Полковник Деймъри разпери ръце в кадифени ръкавици и се разсмя:

— Е, не е възможно човек да ви хване неподготвен, господин Холмс! Страхотно! Значи вече сте убеден, че е убиец?

— Работата ми е да следя изкъсо престъпността на континента. Ако сте чели за случая в Прага, едва ли бихте се усъмнили във вината на този мъж. Отърва се само заради вратичките в закона и заради твърде подозрително починал свидетел! Толкова съм сигурен, че е убил жена си при така наречената злополука в прохода Шплюген, че все едно съм го видял с очите си. Знам също, че е пристигнал в Англия, и бях сигурен, че рано или късно ще ми отвори работа. Е, в какво се е забъркал сега барон Грюнер? Предполагам, не търсите помощта ми заради тази отдавнашна вече трагедия?

— Не, този път е по-сериозно. Да се разкрие и да се отмъсти за сторено престъпление, е изключително важно, но още по-важно е да се предотврати подготвяно престъпление. Защото, господин Холмс, ужасно е да виждаш как ще се случи нещо непоправимо, как най-брутално пред очите ти се подготвя зверско злодеяние, да знаеш докъде ще доведе, и въпреки това да си напълно неспособен да го предотвратиш. Може ли човек да се озове в по-мъчителна ситуация?

— Едва ли.

— Тогава сигурно ще съчувствате на клиента, чиито интереси представлявам пред вас...

— Досега не подозирах, че сте посредник. Кого представлявате?

— Господин Холмс, моля ви, не повдигайте този въпрос. Изключително важно е да гарантирам на моя клиент, че благородното му име по никакъв начин не е замесено в случая. Мотивите му в най-висша степен са почтени и рицарски, но той държи да остане в сянка. Едва ли е нужно да споменавам, че ще ви платим богато и ще ви предоставим пълна свобода на действие. Сигурен съм, че името на клиента ми е без отношение към случая.

— Съжалявам — каза Холмс. — Обикновено в задачите ми неизвестните са само от едната страна. Доста объркващо е да разрешаваш случай, в който има загадка и в двата края. Опасявам се, че ще трябва да откажа работата.

Посетителят ни сякаш помръкна. Широкото му чувствително лице посърна от притеснение и разочарование.

— Господин Холмс, едва ли осъзнавате какво ми причинявате с постъпката си — рече той. — Поставете ме пред изключително сериозна дилема. Сигурен съм, че с гордост ще се заемете със случая, ако изслушате фактите, но в същото време съм дал дума да не разкривам всичко пред вас. Съгласен ли сте поне да ви разкажа онова, за което съм упълномощен?

— Разбира се, стига да се уговорим, че това не води до поемане на никакъв ангажимент от моя страна.

— Дадено. И тъй, не се и съмнявам, че сте чували за генерал Де Мервил?

— Де Мервил от прочутия род Хайбър? Разбира се, чувал съм за него.

— Той има дъщеря, Вайълет де Мервил — млада, богата, красива, изискана, изобщо жена мечта във всяко едно отношение. Точно това прекрасно невинно момиче се опитваме да спасим, от лапите на звяра.

— Да не би барон Грюнер да има някаква власт над нея?

— Най-силната власт, когато става дума за жена — властта на любовта. Той, както може би сте чули, е изключително красив, с очарователни маниери, галещ глас и обвит в онази романтична загадъчност, по която жените толкова си падат. Казват, че притежава неустоима привлекателност и непрестанно се възползва от този факт.

— Но как дама от ранга на госпожица Вайълет де Мервил се е срещнала с този човек?

— При едно пътешествие по Средиземно море. Организаторите грижливо подбрали пътниците, но едва ли са подозирали истинската същност на барон Грюнер, преди да било станало твърде късно. Разбойникът се е сближил с дамата и е успял напълно да спечели сърцето ѝ. Малко е да се каже, че тя го обича. Тя е безумно влюбена в него, обсебена е, извън него за нея нищо не съществува на света. Не иска и дума да се издума против него. Какво ли не сторихме да я излекуваме от лудостта ѝ, но напразно. С две думи, тя ще се омъжи за него идния месец. И тъй като вече не е дете, а и притежава желязна воля, никой не е в състояние да я разубеди.

— Тя знае ли за „австрийския период“ на барона?

— Хитрецът ѝ е разказал всички неприятности и скандали от миналото си, но така, че да се изкара невинно ангелче. И тя му вярва. За друго не иска и да чуе.

— О, Боже! Но ето че неволно разкрихте самоличността на вашия клиент? Без съмнение става въпрос за генерал Де Мервил?

Гостът ни се размърда неспокойно в креслото си:

— Бих могъл да отвърна „Да!“ и да ви измамя, господин Холмс. Но истината е друга. Генерал Де Мервил вече не е същият. Силният воин напълно се пречупи след този случай. Предаде се духом, нервите му изневериха. Той, който никога не е проявявал слабост на бойното поле, сега се е превърнал в бръщолевещо разтреперано старче, напълно неспособно да се опълчи срещу този мощен и дързък австрийски измамник. Клиентът ми от дълго време е близък приятел на генерала и бащински се грижи за дъщеря му още от детството ѝ. Затова не може да търпи тази трагедия да се разиграва пред очите му, а той да бездейства. От Скотланд ярд няма как да се намесят, защото няма престъпление. Клиентът ми сам предложи да потърсим съдействието ви, но само при условие че личността му по никакъв начин не бъде замесена в историята. Не се и съмнявам, господин Холмс, че с вашите способности и връзки чрез мен лесно ще проследите кой е клиентът ми, но поставям като въпрос на чест молбата си да се въздържите от подобна постъпка и да не нарушавате желанието на господина да остане анонимен.

Холмс се усмихна загадъчно:

— Мисля, че мога да обещаая. Ще добавя също, че случаят ме интересува и че ще се заема с него. Как мога да се свързвам с вас?

— Чрез Карлтън клуб. При спешни случаи използвайте частния ми телефон ХХ-31.

Холмс си записа номера и седна, все така загадъчно усмихнат, с разтворен бележник на коленете си.

— Настоящият адрес на барона?

— „Върнън лодж“, близо до Кингстън. Голяма къща. Спечелил е доста пари от нечестни сделки и сега е много богат, което, разбира се, го прави още по-опасен противник.

— Какво друго можете да ми кажете за него?

— Има скъпи занимания и хобита. Любител е на расовите коне. Известно време играеше поло в Хърлигъм, но като се разчу за

пращката му история, напусна. Колекционира книги и картини. Изобщо твърде артистични наклонности за натура като неговата. Освен това, ако не греша, е признат познавач на китайския порцелан и дори е написал книга за него.

— Разностранен ум — отбеляза Холмс. — Всички големи престъпници се отличават с подобни качества. Старият ми познайник Чарли Пийс беше виртуозен цигулар. Уейнрайт пък беше гениален художник. Бих могъл още да изброя. Е, сър Джеймс, можете да осведомите клиента си, че ще посветя мозъка си на барон Грюнер. Засега толкова. Ще се обърна към моите източници на информация и съм сигурен, че ще открием нещо, за което да се захванем.

След като гостът си тръгна, Холмс потъна дълбоко в мислите си, сякаш бе забравил за присъствието ми. Най-сетне се върна в действителността и ме попита:

— Е, Уотсън, някакви идеи?

— Мисля, че ще е най-добре да се срещнеш лично с младата дама.

— Скъпи ми Уотсън, след като клетият й стар баща не е успял да я трогне, как мислиш, че ще се вслуша в мен, напълно непознатия? Но въпреки това, ако с друго не успеем, ще приложим и твоята идея. Засега обаче смятам да започнем от другаде. Струва ми се, че може да ни помогне Шинуел Джонсън.

Досега в записките си не съм имал случай да спомена Шинуел Джонсън, защото рядко съм разказвал за по-късните разследвания в кариерата на приятеля ми. В първите години на века Джонсън стана наш ценен сътрудник. С неудоволствие трябва да призная, че първо се прочу като опасен разбойник, после излежа две присъди в Паркхърст, поправи се и стана помощник на Холмс. Движеше се сред престъпния свят на Лондон и събираше информация, която често се оказваше жизненоважна в разследванията на Холмс. Ако Джонсън беше шпионин на полицията, сигурно веднага щяха да го надушат, но тъй като се занимаваше със случаи, които така и не стигаха до съд, никой в подземния свят не подозираше истинската му дейност. Ореолът на двете излежали присъди му отваряше вратите на всички нощни заведения, приюти за безпризорни или комарджийски клубове, а

бързият му ум и точни наблюдения го превръщаха в идеалния агент информатор. И ето че сега Шерлок Холмс възнамеряваше да се обърне към него за помощ.

Не мога да опиша всички по-нататъшни действия на своя приятел, защото с него се разделихме, за да свърша една неотложна работа, но се уговорихме да се видим по-късно същата вечер в „Симпсън“. Когато седнахме на една малка маса до витрината с изглед към неспирната върволица по „Странд“, Холмс ми разказа по-важното от случилото се:

— Джонсън тръгна на лов — каза той. — Ще се зарови в най-дълбоките боклуци на подземния свят, защото именно там, сред самите корени на престъпността, трябва да търсим тайните на нашия противник.

— Но ако дамата отхвърля вече известните факти, защо мислиш, че евентуалните ти нови разкрития ще я отклонят от решението ѝ?

— Кой знае, Уотсън? Женското сърце е неразрешима загадка за мъжкия ум. Жените могат да простят или да оправдаят убийство, а да мразят до смърт заради някоя незначителна обида. Барон Грюнер ми каза, че...

— Какво? Вие сте говорили?

— О, да, забравих, че не съм ти казвал за плановете си! Нали знаеш, Уотсън, че обичам да притискам противниците си и да ги гледам право в очите, за да мога сам да установя с каква мая са замесени. След като дадох инструкциите си на Джонсън, взех един файтон и се отправих към Кингстън. Заварих барона в най-приветливо настроение.

— Той позна ли те?

— Едва ли му е било трудно, защото аз просто му представих визитката си. Той е първокласен съперник — хладнокръвен, с мек глас, съдържан и ласкателен, но в същото време отровен като кобра. Истински аристократ в престъплението, човек от сой! Най-небрежно ще те покани на чаша следобеден чай и с жестоко удоволствие сам ще сипе отровата в него. Да, радвам се, че се заех с барон Адалберт Грюнер.

— Нали каза, че бил приветлив?

— Да, с приветливото мъркане на котка, съзряла лесна за улавяне мишка. Приветливостта на някои хора е по-смъртоносна от изблиците

на жестокост у приматите. Първите му думи бяха много показателни: „Бях сигурен, че рано или късно ще се срещна с вас, господин Холмс. Несъмнено генерал Де Мервил ви е наел да осуетите сватбата ми с дъщеря му Вайълет. Прав съм, нали?“ Аз мълчаливо се съгласих. „Уважаеми — продължи той, — само ще съсипете доброто име, с което заслужено се ползвате, защото в този случай не е възможно да спечелите. Усилията ви ще отидат напразно, а и сигурно ще си навлечете много неприятности. Позволете да ви дам един приятелски съвет — откажете се навреме!“ „Странно! — отвърнах. — Точно същия съвет възнамерявах да ви дам и аз. Дълбоко уважавам ума и способностите ви и краткото ни лично познанство с вас вече засили почитта ми към тях. Но хайде да си поговорим мъжки. Никой няма намерение да разравя миналото ви и да ви създава излишни безпокойства. С тази история е приключено, сега сте в спокойни води. Но ако продължите да упорствате с женитбата, ще си спечелите доста влиятелни врагове, които няма да ви оставят на мира, докато не ви изгонят от Англия. Помислете струва ли си? Със сигурност ще постъпите по-умно, ако се откажете от дамата. Нали не искате тя да научи всички онези неприятни подробности от недалечното ви минало?“ Баронът има едни такива малки мустачки, като пипала на насекомо, които помръдваха, докато ме слушаше, а при последните ми думи направо се разтресоха от смеха му. „Извинете ме за смеха, господин Холмс — каза, — но наистина е забавно да ви гледа човек как се мъчите да приберете ръка, без дори да държите никакви карти. Едва ли някой може да го направи по-добре от вас, но, простете, изглеждате жалък. Нямате никакви козове, господин Холмс, никакви шансове, дори най-малкия.“ „Така мислите вие.“ „Не мисля, а знам. Нека ви изясня нещо, защото държа толкова силни козове, че мога да си позволя да ви ги покажа. Имах късмета да спечеля безостатъчно любовта на госпожица Вайълет, макар че ѝ разказах за всички злощастни събития от миналото си. Казах ѝ също, че сигурно ще се явят някои злонамерени личности — като вас например, — които ще се опитат да я разубеждават, и я посъветвах как да се отнася с тях. Сигурно сте чували за постхипнотично внушение, нали, господин Холмс? Е, сега може да го видите в действие. Защото един обаятелен мъж умее да «хипнотизира» и без шмекерии или измишльотини. Идете при нея, Холмс! Не се и съмнявам, че ще ви приеме, щом баща ѝ

настоява за тази визита. Тя наистина се подчинява на всяко негово желание — е, с някои изключения.“ Да, Уотсън, в този момент явно нямаше какво повече да си кажем, затова се сбогувах, влагайки цялото ми останало достойнство. Понечих да хвана дръжката на вратата, но той ме спря: „Между другото, господин Холмс — рече той, — чували ли сте за Лъобрюн, френския детектив?“ „Да — отвърнах.“ „Знаете ли какво го сполетя?“ „Чух, че го нападнали някакви разбойници в района на Монмартър, пребили го и го осакатили за цял живот.“ „Точно така, господин Холмс. И по едно интересно стечение на обстоятелствата само седмица по-рано той се опитваше да си пъха носа в моите дела. Недейте и вие, господин Холмс, явно това носи лош късмет. Не един и двама са се убедили в това. Послушайте последния ми съвет: вървете си по пътя и ме оставете и аз да вървя по моя. Довиждане!“ И така, Уотсън, сега вече си изцяло в курса на събитията.

— Този приятел изглежда опасен...

— Изключително опасен. Онези, които отправят заплахи, обикновено не мислят да ги осъществят, но този изрича много по-малко от онова, което е намислил.

— Тогава трябва ли да се намесваш? Какво толкова, като се ожени за момичето? Има ли значение?

— Като се има предвид, че без всякакво съмнение е убил предишната си жена, има огромно значение. Освен това не забравяй клиента! Не, не, въпросът не подлежи на обсъждане! Допий си кафето и да вървим вкъщи, за да чуем доклада на безгрижния Шинуел.

Шинуел вече ни чакаше — огромен, грубоват и червендалест мъж. Живите му черни очи бяха единственият външен признак за будния му и хитър ум. Беше се гмурнал дълбоко в своето царство, за да открие оръжие, с което да покосим новия си противник. И сега намереното оръжие седеше до него на канапето — млада, слаба като свещ жена с бледо посърнало лице, върху което тежките години бяха оставили своя знак като проказа.

— Госпожица Кити Уинтър — представи ни я Шинуел Джонсън и махна към нея с дебелия си ръка. — Ей я, тя сама ще ви каже, к'вото знае, господин Холмс. Открих я има-няма и час след съобщението ви.

— Мен всеки мож' да мъ открий — рече жената. — В Лондон, в тоя ад секи мъ знай. Също и Дебелия Шинуел. Щото с него сме стари дружки, нъл' тъй, Дебел? Дай сега да действаме, че има един друг, дето

мястото му е в ада, ако на тоя свят има справедливост. Т'ва е твоят човек, гусин Холмс!

Холмс се усмихна:

— Усещам, че му мислите само доброто, госпожице Уинтър!

— Ако мога да ти помогна да го тикнеш там, дето му е мястото, ще съм ти благодарна до гроб! — неочаквано се озъби посетителката ни. От пламналото ѝ лице и хлътналите ѝ очи заструи омраза, каквато рядко бях виждал у жени и никога — у мъже. — Хич и не питай за миналото ми, господин Холмс, щото ей на, к'вато ме гледаш, съм станала зарад' Адалберт Грюнер. Ех, веднъж да го пипна! — заръкомаха тя възбудено. — Да го накарам да се мъчи, както е мъчил толкоз момичета!

— Знаете ли за какво става въпрос? — попита Холмс.

— Дебелият Шинуел ми каза, че сега мръсникът си набелязал нова птичка, че и хукнал да се жени даже за нея, а ти искаш да го спреш. Е, сигурно знаеш достатъчно за злодействата му, за да разубедиш всяко честно момиче, дето е с акъла си, че не бива да си има нищо общо с него.

— Момичето не е с акъла си, защото е лудо влюбено. Той ѝ е разказал всичко, но за нея няма значение.

— Казал ли ѝ е за убийството?

— Да.

— Божичко, и тая не е в ред!

— Отхвърля всичко като клевета.

— Не можете ли да ѝ заврете на тая глупачка някакви доказателства пред очите?

— А вие ще ни помогнете ли?

— Че аз малко доказателство ли съм? Ако застава пред нея и ѝ кажа как ме използва и как после ме захвърли...

— Ще го направите ли?

— И още как!

— Добре. Надявам се да успеем, макар че той ѝ е разказал за всичките си грехове и тя му е простила. Предполагам, тя едва ли ще иска отново да говори за това...

— Аз ще ѝ покажа, че той не ѝ е казал всичко — каза госпожица Уинтър. — Щото знам и за други две убийства освен онуй, дето се разшумя за него. Самичък ми е казал. Първо говореше за някого с

най-медения си гласец, а после изведнъж ме погледна втренчено и рече: „Почина след по-малко от месец.“ Само че на мен не ми пукаше. Щото тогава и аз бях хлътнала по него. И не ме интересуваше к'во е правил. Също като тая нещастна глупачка сега. Само едно ме изкара от релси, направо ме разтърси! И да не беше мазният му лъжлив език, с който винаги успява да успокои и да натъкми нещата, щях да го напусна още същата нощ. Едно нещо, една книга — май беше пиян, иначе сигур нямаше да ми я покаже! Албум с кафява кожена подвързия и със заключалка. На двете корици имаше златни отпечатащи от ръцете му...

— Албум ли? — попита Холмс.

— Сега ще ти обясня, господине. Тоя мъж си прави сбирка от жени, както някои ловят молци или пеперуди. И страшно се фука със сбирката си. Събира си ги всичките в тая книга — имена, снимки, подробности за тях... Дяволска книга, казвам ти. Никой, дето го е майка раждала, не може да събере такова нещо. Да, ама Адалберт Грюнер ги е събрал. Тука, казва, са душите, които съм погубил. Жалко, че не може да я използвате тази книга...

— Защо да не можем?

— Ми т'ва беше преди повече от година. Отде да знам къде я е скрил? Пък и как ще я вземете? Всъщност той е от тия, постоянните, подредените. По-рано я държеше в старото си писалище, дето е във вътрешния кабинет. Ходил ли си в къщата?

— Да, видях кабинета му — отвърна Холмс.

— Сериозно? Добре работиш, щом едва таз сутрин си се захванал, браво! Може пък тоя път добрият стар Адалберт да си намери майстора. Във външния кабинет има голям стъклен шкаф с порцелан — разни китайски грънци — точно между прозорците. А зад бюрото му има врата и тя води към вътрешния кабинет — съвсем тясна стаичка, в която баронът си държи документите и други разни ценни неща.

— Не се ли страхува от крадци?

— Нощем има аларма против крадци. Но Адалберт не е страхливец. И най-заклетият му враг ще ти го каже. Знае как да се грижи за себе си. Пък и какво могат да откраднат крадците освен ония смешни грънци...

— Права е! — намеси се Шинуел Джонсън с решителния глас на специалист. — Никой крадец няма да открадне нещо, дето нито можеш да го претопиш, нито да го продадеш.

— Вярно — съгласи се Холмс. — Е, госпожице Уинтър, ако ми се обадите утре вечер към пет часа, ще ви съобщя дали съм успял да ви уговоря среща с въпросната дама. Извънредно съм ви задължен за помощта и не се съмнявам, че клиентът ми ще се съгласи да възнагради щедро...

— И дума да не става! — извика жената. — Не съм дошла да крънкам пари. Моето възнаграждение ще е със собствените си нозе да стъпча Адалберт в калта. Това искам, пари не ща. Ще съм с теб и утре, и всеки ден, щом си по следите му. Ей го, Дебелия ще ти каже къде да ме откриеш, ако ти трябва.

С Холмс се срещнахме отново чак на следващата вечер в ресторанта на улица „Странд“. Докато вечеряхме, го попитах дали срещата между госпожица Уинтър и Вайълет де Мервил е била успешна. Той сви рамене и ми разказа следната история, която сега ще опиша. Малко съм я редактирал и украсил, защото суховатият му изказ се нуждаеше от повече изразителност:

— Нямаше никакъв проблем да уговорим срещата — започна Холмс. — Девојката с радост използва всяка възможност да се покаже послушна и покорна към баща си за незначителни неща, за да компенсира грубото незначитане на волята му за годежа си. Генералът потвърди срещата по телефона, а и пламенната госпожица Уинтър се появи точно навреме, та в пет и половина файтонът вече ни беше откарал до площад „Бъркъли“ № 104, където живее старият воин — в един от онези ужасни сиви лондонски замъци, пред които дори катедралите изглеждат смешно нищожни. Един слуга ни въведе в огромна гостна с тежки жълти завеси. Там ни очакваше госпожица Вайълет — бледа, смирена, вгълбена, неподвижна и далечна като заснежен планински връх. Не знам как да ти я опиша, Уотсън. Ако я видиш, преди да приключим със случая, сигурно ще откриеш най-подходящите думи, за да си я опишеш сам. Тя е с някаква свръхестествена красота, сякаш от друг, по-възвишен свят. Лице като нейното съм виждал само в картините на средновековните майстори.

Умът ми не го побира как може да попадне в лапите на такъв звяр. Сигурно си забелязал, че противоположностите се привличат — животинското се стреми към духовното, пещерният човек — към ангела... Но едва ли можеш да си представиш по-лоша комбинация от този случай. Тя знаеше за какво сме дошли — разбира се, разбойникът не си бе губил времето и вече бе отровил съзнанието ѝ с думи против нас. Присъствието на госпожица Уинтър доста я учуди, но тя се задоволи да ни посочи два отдалечени стола с учтивото гостоприемство на игуменка, която посреща двама окаяни просяци. А сега, драги ми Уотсън, ако имаш високо мнение за себе си, пригответи се да чуеш думите на госпожица Вайълет де Мервил. „Уважаеми господине — рече тя с глас като леден вятър над айсберг, — слушала съм за вас и доколкото разбрах, сте тук, за да злословите срещу моя годеник барон Грюнер. Приех ви единствено заради настояването на баща ми, но предварително искам да ви предупредя, че нищо от онова, което се готвите да ми кажете, няма да ме засегне.“ Изпитвах дълбоко съжаление към нея, Уотсън. Чувствах я като дъщеря. Знаеш, че обикновено не съм сладкодумен, защото говоря с разума, а не със сърцето си. Но в този момент заприказвах наистина с най-топли думи, на които съм способен. Опитах се да ѝ опиша колко ужасно ще се почувства един ден, когато прогледне за истинската същност на своя съпруг; когато ще трябва да понася да бъде галена от изцапани с кръв ръце и да бъде целувана от развратни устни. Нищо не спестих в описанието на тази картина — нито срама, нито страха, нито агонията и безпомощността. Но думите ми не предизвикаха и най-малката руменина по бледите ѝ страни, нито пък събудиха и най-бегла емоция в стъкления ѝ поглед. Сетих се какво бе казал баронът за постхипнотичното въздействие. Като я гледах, бях готов да повярвам, че тя не е на този свят, а витае нейде в пространството на сънищата. Но пък отговорът ѝ бе съвсем конкретен и ясен: „Изслушах ви търпеливо, господин Холмс — заяви тя. — Въздействието върху съзнанието ми е точно такова, каквото ви предупредих, че ще бъде. Знаем, че Адалберт... че годеникът ми е имал бурно минало, с което си е спечелил смъртни врагове, и е бил несправедливо опозорен. Вие сте просто поредният хулител, който се опитва да ме разубеди. Възможно е да ми мислите доброто, въпреки че, доколкото разбрах, действате в ущърб на барона, защото ви се плаща, и със същата охота бихте

действали в негова полза. Но както и да е, искам да разберете, че аз го обичам и той ми отвръща със същото. Мнението на останалия свят ме интересува не повече от цвърченето на тези птички отвън — тя посочи прозореца. — И да е бил пропаднал в миналото благороден човек като барона, вероятно моето призвание е да го въздигна и да го възвися до равнището, което му подхожда. Не ми стана ясно — обърна тя очи към спътничката ми — коя е младата жена с вас.“ Отворих уста да ѝ отговоря, но госпожица Уинтър бе побърза от вихрушка. Ако можеш да си представиш огън и лед един срещу друг, ще добиеш представа за срещата между две жени: „Коя съм аз, ли! — извика Кити разпалено и се надигна от стола с разкривена уста. — Ще ти кажа коя съм. Аз съм последната му любовница. Една от стотиците жени, които е прелъстил и изоставил, употребил и хвърлил на боклука, както ще постъпи и с теб! Само че твоето сметище май ще бъде надгробна могила и така даже ще е най-добре за теб! Слушай, глупава жено, чуй какво ще ти кажа: ако се омъжиш за тоя изверг, ще умреш! Дали от разбито сърце или от разбита глава, все едно. И не си мисли, че ти го казвам от голямо състрадание. Хич даже не ми пука за теб — ако щеш живееш, ако щеш — мри! Казвам ти го, защото го мразя и искам да си върна за всичкото зло, което ми е причинил. И не смей да ме гледаш така, префърцунена госпожичке, защото може да се окаже, че си паднала подолу от мен още преди да се е оправила цялата тази каша.“ „Не желая да обсъждам повече този проблем — хладно отвърна госпожица Де Мервил. — Още веднъж ви казвам, че зная всичко за моя годеник. Известни са ми три случая, в които се е свързвал с разни интригантки, но съм сигурна, че искрено се е разкалял за злото, което може би заслужено им е причинил...“ „Три случая ли? — развика се Кити Уинтър. — Глупачка! Ти си безкрайно проста!“ „Господин Холмс, моля ви, да спрем дотук! — с леден глас каза дамата. — Съгласих се да ви приема, за да удовлетвори желанието на баща ми, но не съм длъжна да слушам грубостите на тази жена!“ В този миг госпожица Уинтър изруга и скочи. Ако не я бях уловил за китката, сигурно щеше да сграбчи вбесяващо спокойната Де Мервил за косата. Повлякох я към вратата. Цяло щастие беше, че успях да я натикам обратно във файтона без повече сцени, както беснееше от ярост. Аз самият също кипях вътрешно, но по моя хладен начин. Как да не се ядосаш, драги ми Уотсън, на неопикуемото равнодушие, надменност и самодоволство на

една жена, която се опитваме с такива усилия да спасим! Това е, сега знаеш докъде сме стигнали, и сам виждаш, че се налага бързо да предприема някакъв решаващ ход, защото този гамбит доникъде няма да доведе. Ще те държа в течение, Уотсън, защото сигурно и ти ще имаш важна роля, макар че по всяка вероятност следващият ход ще го решат те, а не ние.

Така и стана. Два дни след последния ни разговор те нанесох удар. Или по-точно той, защото не ми се иска да вярвам, че дамата е замесена по някакъв начин. Струва ми се, и сега мога да посоча точното паве от калдъръма на улицата, където стоях, когато погледът ми попадна на един плакат и ужас скова цялото ми същество. Там, между Гранд хотел и гара Чаринг крос, еднокрак вестникопродавец размахваше вечерни вестници и сочеше плаката пред себе си, на който с едри черни букви върху жълт фон беше изписана ужасната новина:

СМЪРТОНОСНО НАПАДЕНИЕ СРЕЩУ ШЕРЛОК ХОЛМС

Няколко мига стоях като гръмнат. Смътно си спомням, че грабнах един брой, а продавачът зад мен запротестира, че не съм му платил, после спрях пред входа на някаква аптека да прочета съдбоносната новина. Вестникарският текст гласеше:

С прискърбие научихме, че господин Шерлок Холмс, известният частен детектив, тази сутрин е станал жертва на смъртоносно покушение, вследствие на което в момента е в критично състояние. Не разполагаме с повече подробности, само знаем, че инцидентът е станал около дванайсет часа на улица „Риджънт“ пред кафене „Роял“. Господин Холмс е бил нападен от двама въоръжени с тояги мъже, които са му нанесли тежки удари по главата и тялото. Според лекарите нараняванията са изключително сериозни. Холмс е бил откаран в болницата Чаринг крос, а после по негово настояване е бил преместен в жилището му на улица „Бейкър“. Нападателята са били изискано облечени. Успели са да се измъкнат от минувачите, като са се шумугнали в кафене „Роял“ и са излезли през другия му изход, към улица „Гласхаус“. Без съмнение принадлежат

към някоя от престъпните банди, пострадали от гениалните разкрития на господин Холмс.

Едва ли трябва да казвам, че още преди да дочета пасажа, се втурнах към улица „Бейкър“. В антрето заварих сър Леели Оукшот, известния хирург. Отвън до тротоара го чакаше каретата му.

— Няма непосредствена опасност — съобщи ми той. — Две разкъсани рани по скалпа и няколко отока и насинявания. Наложих се да зашия раните. Инжектирах му морфин. Добре е да бъде оставен на спокойствие, но може да влезете при него за петдесет минути.

Пристъпих на пръсти в затъмнената стая на Холмс. Той беше буден и с дрезгав шепот ме извика по име. Щорите бяха спуснати почти до долу, но няколко слънчеви лъча все пак осветяваха бинтованата му глава. През белия ленен компрес бе избило яркочервено петно. Седнах на леглото до Холмс и оборих глава.

— Всичко е наред, Уотсън, не ме гледай така изплашено — промърмори той със слаб глас. — Не е чак толкова зле, колкото изглежда.

— Слава Богу!

— Знаеш, че съм добър фехтовач, но срещу един противник. Успях да парирам или да поема с гърба си повечето от ударите, само че вторият ми дойде в повече.

— Само ми кажи какво да направя, Холмс! Ясно е, че оня изверг ги е изпратил. Ако искаш, веднага ще отида и ще го разоблича.

— Добрият стар Уотсън! Докато полицията не залови нападателите, нищо не можем да направим. Но измъкването им е било добре планирано. Чакай малко! Имам план. Първо трябва да преувеличим нараняванията ми. Който и да те пита, раздувай! Разправяй им дебели лъжи: че ще е истинско щастие, ако доживея до края на седмицата, че имам мозъчно сътресение, че съм в делириум — каквото ти дойде на ум! Не се притеснявай, ако пресишиш.

— Ами сър Леели Оукшот?

— За него не бери грижа. Ще се погрижа наистина да ме мисли за полужив.

— Нещо друго?

— Да! Кажи на Шинуел Джонсън да скрие момичето. Не се и съмнявам, че тези хубавци ще тръгнат по дирите ѝ, защото знаят, че ми помага в разследването. Щом дръзнаха да посегнат на мен, едва ли ще пожалят и нея. Направи го още тази вечер, Уотсън, спешно е.

— Още сега отивам. Друго?

— Сложи лулата ми тук на масичката. И кесията с тютюна. Точно така. Идвай всяка сутрин, за да планираме по-нататъшните действия.

Същата вечер уредих Джонсън да покрие госпожица Уинтър в някое тихо предградие, където да е във от безопасност.

През следващата седмица обществеността живееше с впечатлението, че Холмс е пред вратите на смъртта. Официалните съобщения бяха крайно песимистични, вестниците излизаха със зловещи заглавия. Редовните ми посещения при Холмс ме убеждаваха, че здравословното му състояние съвсем не е толкова лошо — природната му издръжливост и желязната му воля вършеха чудеса. Той се възстановяваше бързо и, подозирам, дори по-бързо, отколкото представяше нещата дори пред мен. В живота му понякога имаше такива моменти на абсолютна тайнственост (и те обикновено приключваха с драматична развръзка!), когато дори аз можех само да гадая какво е намислил. Придържаше се докрай към правилото, че успешен заговор се прави, когато заговорникът е сам. Макар да бях най-близкият му приятел, винаги чувствах, че между нас зее пропаст.

На седмия ден му махнаха шевовете, а вечерните вестници разтръбиха, че е получил тежък кръвоизлив и усложнения. Пак там се появи съобщение, което бях длъжен — жив или мъртъв — да покажа на моя приятел. То гласеше, че сред пътниците на презокеанския кораб „Руритания“, който в петък ще отплава от Ливърпул, ще е и барон Адалберт Грюнер, който трябва да уреди някои неотложни делови въпроса в САЩ преди приближаващата му сватба с госпожица Вайълет де Мервил, единствената дъщеря на... и т.н., и т.н. Холмс изслуша новината с хладен съсредоточен поглед и бледо лице, което ми подсказа, че е потресен.

— Петък! — извика той. — Само три дни още! Значи негодникът се опитва да избегне опасността. Няма да успее, Уотсън. Няма да успее! А сега искам да направиш нещо за мен.

— Затова съм тук, Холмс.

— Тогава искам да запълниш следващите си двацет и четири часа с интензивен курс по изучаване на китайския порцелан.

Не ми даде повече никакви указания, а и аз не попитах защо. Дългият опит ме бе научил на мъдростта да се подчинявам. Но когато излязох и тръгнах по улица „Бейкър“, в главата ми се роди съмнение — как, за Бога, да изпълня тази необикновена заръка. Накрая тръгнах към лондонската библиотека на площад „Сейнт Джеймс“, споделих проблема си с моя приятел Ломакс, помощник-библиотекар, и се прибрах у дома с един внушителен том.

Казват, че адвокатите, които, да речем, в понеделник старателно зазубрят всички подробности по едно дело, в петък вече са ги забравили напълно. Подобно на тях посветих цялата вечер, цялата нощ — с малки прекъсвания за почивка — и цялата следваща сутрин в попиване на знания за порцелановите изделия. Запаметявах всичко — имената и отличителните знаци на всички известни декоратори на китайски порцелан, подробности за неразбираемите им епохи и периоди, научих по какво се познават изписан съд на Хунву, изящна работа на Юнло, почеркът на Таниин и най-добрите образци от примитивния период на Сун и на Юан. И когато вечерта на следващия ден се отбих при Холмс, бях догоре зареден с цялата тази информация. Холмс беше станал от леглото — а едва ли някой би очаквал подобно нещо, ако се водеше по съобщенията във вестниците — и сега седеше в любимото си кресло, подпрял с ръка бинтованата си глава.

— Защо си станал, Холмс? — попитах. — Според вестниците ти умираш.

— Така и трябва да бъде. А ти, Уотсън, научи ли си урока?

— Направих опит.

— Добре. Ще можеш ли да поддържаш интелигентен разговор по темата?

— Надявам се.

— Тогава ми подай онази кутийка от полицата над камината.

Той отвори капака и извади някакъв малък предмет, внимателно увит във фина китайска коприна. Разви плата и показа изящна порцеланова чинийка в красив тъмносин цвят.

— Много внимателно се отнасяй с тази чинийка, Уотсън, защото това е истински прозрачен порцелан от династията Мин. През „Кристи“ досега не е минавал по-изящен съд. Пълен комплект от този

вид би струвал повече от откуп за крал. Всъщност не е сигурно дали изобщо съществува такъв пълен комплект извън императорския дворец в Пекин. Само при вида на тази чинийка всеки истински колекционер би полудял.

— Какво да правя с нея?

Холмс ми подаде визитна картичка с надпис:

Д-Р ХИЛ БАРТЪН, УЛИЦА „ХАЛФМУУН“ № 369.

— Тази вечер това ще ти е името, Уотсън. Ще се обадиш на барон Грюнер. Вече достатъчно добре познавам навиците му, за да зная, че в осем и половина ще е свободен. Предварително ще му съобщиш с бележка, че възнамеряваш да го посетиш, и ще прибавиш, че искаш да му покажеш екземпляр от уникална колекция съдове от династията Мин. Спокойно можеш да се представяш и за лекар, защото в тази роля ще звучиш по-убедително. Ще изтъкнеш, че си колекционер, че си попаднал на този съд, дочул си за интересите на барона в тази област и си склонен да го продадеш на подходяща цена.

— На каква цена?

— Добър въпрос, Уотсън. Със сигурност зле ще се изложиш, ако не знаеш стойността на съкровището си. Сър Джеймс ми осигури тази чинийка и доколкото разбрах, е от колекцията на негов клиент. Няма да преувеличиш, ако кажеш, че в света не съществува втора такава чинийка.

— Може би трябва да предложи комплектът да бъде оценен от експерт?

— Великолепно, Уотсън. Днес си блестящ! предложи „Кристи“ или „Сотби“, защото смяташ, че не е редно сам да поставяш цена.

— Ами ако не пожелае да ме приеме?

— О, ще пожелае! Той е обладан от колекционерска мания, и то в най-остра форма. И особено в тази област, в която е признат авторитет. Сядай, Уотсън, да ти издиктувам писмото. Няма да чакаме отговор. Просто ще кажем кога и защо пристигаш.

Писмото беше забележително — кратко, учтиво, възбуждащо любопитството на колекционера. Веднага го предадохме на един пратеник да го отнесе. По-късно същата вечер с ценния съд в ръка и с визитката на д-р Хил Бартън в джоба се отправих към моето приключение.

Красивата къща и обширната градина потвърждаваха думите на сър Джеймс, че барон Грюнер е мъж със значително богатство. Дълга криволичеща алея с редки видове храсти от двете страни водеше до открито пространство, посипано с чакъл и украсено със статуи. Къщата бе строена от южноафрикански богаташ в годините на разцвет и въпреки архитектурния кошмар на многобройните кулички по краищата респектиреше с големината и солидността си. Посрещна ме иконом, който спокойно би могъл да украсява някоя пейка в епископска църква. Заведе ме при издокаран в плюш лакей, който извести барона за присъствието ми.

Адалберт Грюнер стоеше пред отворената витрина на грамаден шкаф точно между прозорците. В шкафа бе подредена част от колекцията му китайски порцелан. Когато влязох, той се обърна към мен с малка кафява ваза в ръце.

— Заповядайте, седнете, докторе — рече той. — Тъкмо разглеждах съкровищата си и се чудех дали мога да си позволя да прибавя още едно към тях. Може би ще искате да погледнете този великолепен образец от династията Тан, датиращ от седми век. Сигурен съм, че едва ли сте виждали по-изящна изработка или по-добра глазура. Носите ли чинийката Мин, за която споменавате в бележката?

Внимателно я разопаковах и му я подадох. Той седна зад бюрото си, светна лампата, защото вече притъмняваше, насочи я към предмета и се вторачи в него. Жълтата светлина огряваше и него и аз на свой ред разгледах лицето му.

Дума да няма, беше изключително красив мъж. Напълно заслужаваше славата си на хубавец, с която бе пристигнал от Европа. Среден на ръст, но с безупречно телосложение, с мургаво лице, почти ориенталски тип, големи тъмни очи и премрежен поглед, който така неустойимо привличаше жените. Косата и мустаците му бяха

гарвановочерни, късо подстригани и грижливо намазани с восък. Лицето му имаше правилни и приятни черти, като изключим почти равната линия на тънките устни. Ако някога съм виждал уста на убиец, това бе неговата — жестока и безмилостна като процеп, като прорезна рана на лицето, стисната, неумолима и ужасяваща. Който го бе посъветвал да вчесва мустаците си настрани, му бе направил лоша услуга, защото природата бе изваяла устата му като естествен сигнал за опасност и така открита, можеше да предупреди жертвите му. Гласът му бе завладяващ, маниерите му — безупречни. Стори ми се, че току-що е навършил трийсет години, но по-късно от досието му стана ясно, че е на четирийсет и две.

— Прекрасно! Наистина прекрасно — най-сетне промълви той. — И твърдите, че имате комплект от шест такива чинийки? Озадачен съм, че досега не съм чул за този великолепен образец. В Англия има само един съд от този вид и със сигурност знам, че не се продава. Ще бъде ли нахално от моя страна, доктор Бартън, ако ви попитам как сте се сдобили с него?

— Има ли значение! — възкликнах небрежно аз. — Сам се убедихте, че предметът е оригинален, а за цената според мен трябва да чуем мнението на експерт.

— Колко загадъчно! — рече той и ме стрелна с подозрителен поглед в тъмните си очи. — Когато става въпрос за толкова ценна вещ, човек обикновено иска да знае всичко. Сигурен съм, че чинийката е истинска, не съм си и помислял друго. Но все пак, ако впоследствие се окаже, да речем... че не сте имали право да я продавате?

— Мога да ви предоставя гаранции, че няма да възникнат подобни претенции.

— Това, разбира се, е добре, но искам да знам какви може да са тези гаранции.

— Моите банкери ще ви отговорят вместо мен.

— Да, разбира се. И все пак, струва ми се, има нещо доста необичайно в цялата работа.

— Вие решавате ще има ли сделка или не — отвърнах с безразличие. — Отправих предложението си първо към вас, защото дочух, че сте ценител и колекционер. Едва ли ще срещна такива трудности при другите евентуални купувачи.

— Кой ви каза, че съм ценител и колекционер?

— А не сте ли? Знам, че сте дори автор на книга по въпроса.

— Вие чели ли сте я?

— Не.

— О, Боже. Все по-трудно ми е да разбера. Твърдите, че сте колекционер, притежавате извънредно ценен предмет в своята колекция, а не сте си направили труда да прочетете единствената книга, която би ви посочила истинската стойност и значимост на това, което притежавате. Как ще ми го обясните?

— Просто съм много зает. Като практикуващ лекар...

— Това не е отговор. Когато човек е запален по нещо, винаги намира време за него независимо от другите си ангажименти. Нали в бележката си твърдите, че сте колекционер?

— Такъв съм.

— Тогава може ли да ви задам няколко въпроса, за да ви изпитам? Защото, докторе, ако наистина сте доктор, честно да ви кажа, цялата тази история ми се струва все по-подозрителна. Добре, нека ви запитам какво знаете за императора Шому и как го свързвате с Шошу Ин до Нара? Какво? Мили Боже, нима това ви озадачава? Тогава ми кажете нещо повече за северната династия Уеи и за ролята ѝ в историята на порцелановите изделия?

Аз скочих от стола си, имитирайки гняв и недоволство:

— Това е нетърпимо, господине — рекох. — Дойдох да ви направя услуга, а не да бъда унижаван с ученическо препитване. Знанията ми по тези въпроси може и да не отстъпват на вашите, но аз няма да ви отговоря, след като ме питате по този оскърбителен начин.

Той ме изгледа втренчено. Премрежеността мигом изчезна от погледа му и очите му проблеснаха. Жестоките устни оголиха зъбите.

— Каква игра играете? Тук сте като шпионин, нали? Пратеник на Холмс. Опитвате се да ме вкарате в някакъв капан. Нашият приятел е на смъртно легло, доколкото чух, и праща свой човек да ме следи изкъсо. Но идвайки тук, не сте си подсигурили път за отстъпление! Ей Богу, излизането от тук ще ви затрудни доста повече от влизането.

Той скочи на крака и аз отстъпих назад, приготвяйки се да посрещна атаката му, защото той очевидно беше извън себе си от ярост. Може би още от самото начало ме бе заподозрял и разпитът само бе затвърдил опасенията му. Сега вече знаеше истината и за мен бе ясно, че нямам надежда да се измъкна. Баронът мушна ръка в

някакво странично чекмедже и трескаво започна да рови в него. После явно дочу нещо, защото напрегна слух и извика:

— Ааа! Ааа! — и се втурна в стаята зад гърба му.

С два скока се озовах пред отворената врата и видях сцена, която ще запомня за цял живот. Прозорецът към градината зееше широко отворен. Вътре пред него като ужасяващ призрак стоеше Шерлок Холмс — с омотана в кървави бинтове глава и бледо изпито лице. Веднага след това той се хвърли през отворения прозорец и миг след това се чу тупването на тялото му в лавровите храсти отвън. Господарят на къщата изтича към прозореца с яростен вик. И тогава — стана мълниеносно, но аз го видях съвсем ясно — една ръка, една женска ръка рязко се вдигна над листата и почти едновременно с това баронът изрева от болка — пронизителен писък, който завинаги ще звучи в ушите ми. Закри лице с шепите си и се втурна в стаята, като жестоко блъскаше главата си в стените. После рухна на килима и започна да се търкаля и да се мятва, а виковете му закънтяха из къщата.

— Вода! За Бога, дайте ми вода! — крещеше той.

Грабнах една гарафа от близката масичка и се втурнах да му помагам. В този миг в залата влетяха икономът и няколко слуги. Помня, че един от тях припадна, когато обърнах лицето на господаря му към светлината на лампата. Беше разядено от сярна киселина, която все още се стичаше по ушите и брадичката му. Едното му око вече бе изцяло бяло и изцъклено, а другото бе яркочервено от обгарянията. Красивите му черти, на които допреди миг се възхищавах, сега се бяха размазали така, както се стичат боите от красива картина, върху която художникът е мацнал напоена с мръсна вода гъба.

Набързо обясних на слугите какво се бе случило, и неколцина от тях се спуснаха през прозореца, а останалите хукнаха към моравата. Навън вече се бе стъмнило, а и валеше. Сред стоновете баронът крещеше и беснееше по адрес на отмъстителката:

— Беше оная дива котка Кити Уинтър — извика той. — Дяволска жена. Ще я накарам да си плати! Ще си плати за това! О, Боже, не се търпи!

Измих му лицето и го намазах с олио, сложих му памучни компреси. Предписах му подкожни инжекции с морфин и цялата му подозрителност към мен се стопи. Той напълно се остави в ръцете ми, сякаш бях способен да проясня тези изцъклени като на мъртва риба

очи. Представляваше жалка руина, която бях готов да оплача, ако не знаех, че именно престъпният му живот го е докарал до тази трагична развръзка. Беше ми неприятно да държа разядените му от киселината ръце и почувствах безкрайно облекчение, когато пристигна личният лекар на барона, последван от кожен специалист. Появи се и полицейски инспектор, комуто връчих истинската си визитка. Глупаво би било да скривам самоличността си, защото вече бях почти толкова известен в Скотланд ярд, колкото и самият Холмс. След това напуснах тази ужасна мрачна къща и час по-късно вече бях на улица „Бейкър“.

Холмс седеше в любимото си кресло, но изглеждаше крайно блед и изтощен. Не само от раните. Дори неговите железни нерви бяха разклатени от тазвечершните събития. Той ужасен изслуша сбития ми разказ за преобращението на барона.

— Възмездие за греховете му, Уотсън — каза той. — Рано или късно, възмездието идва. А Бог знае, че в този случай греховете наистина са много — и той взе някаква кафява книга от масичката. — Ето го албума, за който говореше госпожица Уинтър. Ако тон не провали насрочената сватба, значи нищо не може да се направи. Но той ще я провали, Уотсън, сигурен съм. Никоя уважаваща себе си жена не би го понесла.

— Какво представлява? Любовен дневник?

— Дневник на прелъстителю. Всъщност наречи го, както щеш. Още когато Кити Уинтър спомена за него, осъзнах какво оръжие се крие там, стига да успеем да го докопаме. Тогава се постарях да не показвам какво мисля, защото жената можеше неволно да ме издаде пред госпожица Вайълет. Но се съсредоточих върху идеята да го използвам. След като ме нападнаха, осъзнах, че имам възможност да приспя бдителността на барона, да го накарам да мисли, че няма защо да се страхува от мен. Всичко вървеше по план и сигурно щях да изчакам още, но съобщението за пътуването му до Америка ме принуди да действам. Сигурен бях, че няма да остави без надзор този тъй компрометиращ дневник, затова трябваше да действам бързо. Отхвърлих варианта за нощна кражба с взлом, защото баронът се бе подсигурил с аларма. Оставаше възможността да вляза вечер, но само при условие че вниманието му изцяло е погълнато от нещо друго. Тази част от работата я свършихте ти и синята чинийка. И тъй като трябваше по-точно да знам къде да търся книгата, защото разполагах с

ограниченото време на познанията ти по китайския порцелан, в последния момент взех със себе си и госпожица Уинтър. Откъде да знам какво е имало в малкото съдче, което тя тъй грижовно носеше. Мислех, че е дошла да помага в моите дела, а тя се е занимавала с нейните си.

— Баронът се досети, че ти си ме пратил.

— Точно от това се страхувах. Все пак ти успя да го залъжеш достатъчно дълго, за да открия книгата, но не достатъчно, за да избягам безпрепятствено. А, сър Джеймс, радвам се, че дойдохте!

Нашият изискан приятел веднага се бе отзовал на поканата ни. Той изслуша разказа на Холмс за случилото се с най-дълбоко внимание.

— Направили сте чудо! Чудо! — възкликна след края на разказа. — Ако раните му са толкова ужасни, колкото доктор Уотсън твърди, сватбата се проваля от само себе си дори без да използваме тази ужасна книга.

Холмс поклати глава:

— Благородница като Вайълет де Мервил никога не би постъпила така. Напротив, обезобразен тя би го заобичала още по-силно, като мъченик. Не, не. Трябва да разрушим моралното му лице, не физическото. Само тази книга — и нищо друго! — може да я върне обратно на земята. Написана е от неговата ръка, с неговия почерк и госпожица Вайълет не може да си затвори очите пред това.

Сър Джеймс взе със себе си книгата и безценната чинийка. И за мен вече беше време да си ходя, затова си тръгнах с него. Пред входа го чакаше карета. Той бързо се качи в нея, припряно каза на кочияша накъде да кара, и конете потеглиха. Сър Джеймс провеси половината от палтото си през прозореца в неловък опит да скрие отличителните хералдически знаци по каретата, но аз вече ги бях видял добре. Ахнах от изненада. След това се върнах и отново изкачих стъпалата към стаята на Холмс. Влетях вътре с „голямата“ новина:

— Холмс, Холмс, открих кой е бил нашият знатен клиент. Той е...

— Той е верен приятел, джентълмен и благородник — рече Холмс и вдигна ръка да ме възпре. — Това стига засега и завинаги.

Не знам как са използвали тайната книга на барона. Може би самият сър Джеймс я е представил на госпожицата. Или — което е вероятно — е предоставил тази деликатна задача на баща ѝ. Така или иначе, желаният резултат бе постигнат. Три дни по-късно в „Морнинг поуст“ се появи съобщение, че сватбата между барон Адалберт Грюнер и госпожица Де Мервил няма да се състои. Същият вестник публикува и резюме от откриването на съдебното дело срещу госпожица Кити Уинтър по наказуемото със смърт обвинение за хвърляне на сярна киселина. Но в хода на делото бяха изнесени такива смекчаващи вината обстоятелства, че произнесената присъда бе направо символична за подобно деяние. Съществуваше опасност срещу Шерлок Холмс да бъде повдигнато обвинение за кражба с взлом, но когато целта е благородна, а клиентът — толкова знатен, дори строгият английски закон става гъвкав и хуманен. Досега моят приятел не е сядал на подсъдимата скамейка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.